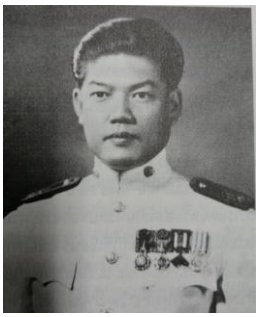
บุคคลสำคัญ

เภสัชกร ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วิเชียร จีรวงส์

"เภสัชกรผู้พัฒนาการสอนและวิจัยด้านสมุนไพร"

ตอนที่ 2: ราชบัณฑิตและงานวิชาการ

รูปที่ 1. เภสัชกร ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วิเชียร จีรวงส์ (ภาพจาก (1))

บทบาทของราชบัณฑิต

กว่า 60 ปีที่เภสัชกร ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. วิเชียร จีรวงส์ทุ่มเทให้กับการสอนนักศึกษาเภสัชศาสตร์ในหลายสถาบัน จนมีลูกศิษย์ออกไปรับใช้ประเทศชาติด้วยวิชาชีพเภสัชกรรมมากมาย ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงคุณูปการอันโดดเด่นและยั่งยืนของท่านอาจารย์ ความรอบรู้และความสามารถทางวิชาการของท่านในทางเภสัชศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทยาการสมุนไพรเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนเมื่อท่านได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตในสำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ในปี พ.ศ. 2524 และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการ สำนักวิทยาศาสตร์ ตลอดเวลาที่อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งราชบัณฑิต ท่านแสดงให้เห็นว่า วิชาชีพเภสัชกรรมมีความจำเป็นต่อประเทศและมีความหลากหลายในขอบเขตขององค์ความรู้ จนเป็นที่ยอมรับทำให้ปัจจุบันมีตำแหน่งราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกในสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ของราชบัณฑิตยสภาได้ถึง 3 คน

ในฐานะราชบัณฑิตแห่งราชบัณฑิตยสถาน อาจารย์วิเชียรร่วมริเริ่มและเป็นรองประธานกรรมการในคณะกรรมการการจัดทำอนุกรมวิธานพืชและคณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์ เพื่อจัดทำคำบรรยายลักษณะนิเวศวิทยาและการกระจายพันธุ์ ประโยชน์ของพืชและสัตว์ของไทย ผลงานของกรรมการทั้ง 2 ชุด คือ ชุดตำราอนุกรมวิธานพืชฉบับราชบัณฑิตยสถานและอนุกรมวิธานสัตว์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้ด้านธรรมชาติวิทยาของไทย นอกจากนี้ อาจารย์วิเชียรยังทำหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการชำระพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยมีหน้าที่ตรวจสอบแก้ไขคำอธิบายคำในพจนานุกรมให้ถูกต้องและทันสมัย จนทำให้ได้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ 2525 ท่านยังได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์จนจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อสัตว์วิทยาศาสตร์อังกฤษ-ไทย และไทย-อังกฤษฉบับราชบัณฑิตยสถาน

งานจัดทำตำรายาของประเทศ

อาจารย์วิเชียรช่วยราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ อย่างมากมาย ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการและประธานกรรมการหลายชุด ที่สำคัญ คือ การได้รับแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีให้เป็นกรรมการจัดทำตำรายาของประเทศไทยของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2522 คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาที่ใช้ในประเทศไทยและจัดพิมพ์เป็นตำรายาของประเทศไทย ตำรานี้ได้ครอบคลุมข้อกำหนดมาตรฐานของยาสมุนไพรที่ใช้กับปัญหาสาธารณสุขของประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ 2532 คณะกรรมการจัดทำตำรายาของสมุนไพรเห็นว่าควรควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรในประเทศและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกของสมุนไพรไทย จึงมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำตำรามาตรฐานยาสมุนไพรหรือ Thai Herbal Pharmacopoeia ขึ้นมา โดยมีอาจารย์วิเชียรเป็นประธานตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ถึง 2549 ท่านเป็นผู้มีคุณูปการอย่างยิ่งต่อการจัดทำตำราเล่มนี้ ท่านได้ทุ่มเทใช้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสมุนไพรเพื่อจัดทำตำรานี้ ในช่วงที่ท่านเป็นประธานอนุกรรมการฯ ได้มีการจัดพิมพ์ตำรามาตรฐานยาสมุนไพรไทย จำนวน 3 เล่ม คือ ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2538 ฉบับที่สอง ปี พ.ศ. 2543 และฉบับเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับวัตถุดิบยาสมุนไพรที่สำคัญ เช่น บอระเพ็ด ชุมเห็ดเทศ ฟ้าทะลายโจร กระเพราแดง ขมิ้นชัน มะแว้ง เครือไพร พริกไทยดำ พริกไทยล่อน เป็นต้น คณะอนุกรรมการชุดนี้มี

ผลงานทยอยตีพิมพ์จนครอบคลุมสมุนไพรมากกว่า 70 รายการ ตำรามาตรฐานยาสมุนไพรมีข้อมูลยาสมุนไพรทั้งทางด้านเคมี ด้านเภสัชเวทเคมี-ฟิสิกส์ ด้านความปลอดภัย ขนาดการใช้ยาเบื้องต้น และการเก็บรักษาของยาสมุนไพร ตำรานี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นตำรามาตรฐานยาสมุนไพรที่ดีที่สุดชุดหนึ่งในระดับประเทศ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขประกาศรับรองตำรายามาตรฐานสมุนไพรและตำรายาของประเทศไทยในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุตำรายาภายใต้พระราชบัญญัติยา ทำให้ตำราทั้งสองมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ท่านอาจารย์วิเชียรทำหน้าที่ในคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการนี้จนถึงแก่อนิจกรรม

งานวิชาการอื่น ๆ

ศาสตราจารย์พิเศษ เภสัชกร ดร.วิเชียร จีรวงส์ มีผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก จนได้รับการยอมรับและได้รับเชิญเป็นกรรมการ วิทยากร ที่ปรึกษาแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐตลอดมา ท่านเป็นผู้จัดตั้งสมาคมสมุนไพรแห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2518 เพื่อส่งเสริมการศึกษาสมุนไพร ส่งเสริมการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อควบคุมมาตรฐานยาสมุนไพร และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านสมุนไพร

อาจารย์วิเชียรเป็นผู้รอบรู้เรื่องสมุนไพร ท่านสามารถระบุแหล่งที่มาที่ถูกต้องของตัวยาสมุนไพรหลายชนิดในตำรับยาแผนไทยโบราณ ผลงานเหล่านี้ได้ตีพิมพ์เป็นบทความและตำรา หนังสือที่โดดเด่น คือ “หญ้า” “ผัก” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลงานที่อาจารย์เป็นผู้แต่งร่วม เช่น ตำราคำอธิบายตำราพระโอสถพระนารายณ์ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชา 5 ธันวาคม พ.ศ 2542 และหนังสือชุดคู่มือเภสัชกรรมแผนไทยรวม 6 เล่ม ได้แก่ เล่ม 1 น้ำกระสายยา เล่ม 2 เรื่องยาพฤกษวัตถุ เล่ม 3 เรื่องยาสัตววัตถุ เล่ม 4 เครื่องยาธาตุวัตถุ เล่ม 5 คณาเภสัช และเล่ม 6 เภสัชกรรม หนังสือชุดนี้เผยแพร่ถึงเล่มที่ 5 ท่านอาจารย์วิเชียรก็ถึงแก่อนิจกรรมความรู้

ความสามารถด้านสมุนไพรของอาจารย์วิเชียรเป็นที่ประจักษ์ชัดขึ้นไปอีกเมื่อท่านได้รับเชิญเป็นองค์ปาฐกในปาฐกถาชุดสิรินธรครั้งที่ 13 เรื่องเครื่องยาและเรื่องสมุนไพรน่ารู้ซึ่ง โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตน์ราชสุดาสยามบรมราชกุมารีเสด็จมาทรงฟังปาฐกถาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านยังใช้ความรู้ทางวิชาการช่วยงานในตำแหน่งต่าง ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วอีกมาก เช่น ประธานกรรมการคณะกรรมการวิชาการ เรื่องมาตรฐานเครื่องสำอางและมาตรฐานเครื่องเทศ ของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กรรมการในคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเคมีและเภสัชของสภาวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการยา กรรมการที่ปรึกษาในคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการพัฒนาการใช้สมุนไพรในการสาธารณสุขมูลฐาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ของกระทรวงสาธารณสุข กรรมการในคณะกรรมการดำเนินการโครงการวิจัยพืชสมุนไพร และประธานคณะอนุกรรมการร่างมาตรฐานยาสมุนไพรไทย ขององค์การเภสัชกรรม

ศาสตราจารย์พิเศษ เภสัชกร ดร.วิเชียร จีรวงส์ นับเป็นผู้อุทิศชีวิตให้กับการบุกเบิกทางวิชาการสมุนไพรจนกลายเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างให้แก่ศิษย์รุ่นหลังให้เจริญรอยตาม อันเป็นผลทำให้งานวิชาการด้านสมุนไพรของไทยเจริญขึ้นมาเป็นลำดับ

เอกสารอ้างอิง

1. Association of Alumni of Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University. Centennial memorial book: Professor Emeritus Vichien Jeerawong, R.Ph and Royal Academician. Pathumtani: Language Center and Advertisement; 2018.